

KRALJEVINA SRBA, HRVATA I SLOVENACA

UPRAVA ZA ZAŠTITU

KLASA 68 (1)

INDUSTRIJSKE SVOJINE

IZDAN 1. AVGUSTA 1923.

PATENTNI SPIS BR. 1141.

Rudolf F. Juvanc, pešadiski kapetan I kl., Celje.

Ključanica s samotvornim zapahom.

Prijava od 1. januara 1922.

Važi od 1. novembra 1922.

V mnogih slučajih je človeku ljubo, ali celo potrebno, da ostane nemoten, sam v enem prostoru (zdravniška ordinacijska soba, fotografska temnica, kopalna soba, stranišče i t. d.) To se sicer lahko doseže na ta način, da se s pomočjo ključavnice ali zapaha zaklene, odnosno zapahne v dotični prostor, vendar se na to v naglici, kakor uči iskušnja, čestokrat pozabi.

Predležea iznajdba tvori ključavnico s samotvornim zapahom, kateri se samostojno zapahne, kakor hitro se vrata od znotranje strani zaprejo, ter samostojno zopet odpehne, če se vrata od znotranje strani odprejo, tako da je oseba, katera gre v prostor, kjer želi biti nemotena, od trenutka, ko je enostavno za seboj zaprla vrata, popolnoma sigurna, da nemore nihče več od zunanje strani odpreti vrata, medtem ko jih ona sama s priprostim pritiskom na kljuko kakor vsaka druga vrata, vsak čas zopet lahko odpre, kakor da ne bi bile nikdar zapahnjene. Če gre pa potem iz sobe ven in zapre vrata od zunanje strani, ostanejo vrata nezapahnjena, tako da jih zamore vsak človek na običen način tudi od zunanje strani odpreti.

Priloženi načrt predstavlja iznajdbo v podobah 1—3.

Podoba 1 kaže podolžni prerez, podoba 2 prerez s pogledom od zgoraj in podoba 3 poprečni prerez ključavnice.

Izvan ključavnice, pod krovnimi ploščami 4 (podoba 3) ste nameščeni zavite vzmeti u, koje pritiskate kljuki v in v_1 v normalno lego. Kljuki v in v_1 segate s svojini robati konci v štirioglate odprtine k (podoba 1) vrátil j in j_1 (pod. 1 in 3), koja sta v okrovu

f tako vložena, da se zamoreta vsak za sebe, eden od drugega neodvisno okolu svoje os, sukati. Na vsakemu od obeh vrátil j in j_1 je pritrjen po en vzvod c in d. Vzvod d sega v kotanjasto zarezo zavornega železa a, vzvod c pa v zarezo drsalnega locna b. Zavorno železo a je v okrovu f paralelno premično tako nameščeno, da sega njega močnejši, poševno prirezani del a_1 pod pritiskom vzmeti t normalno iz okrova f, da pa se da tako daleč v okrov potisniti, da zadene vnanji rob a_2 njegovega izrezka ob vodilno spojko g. Istotako premično je nameščen paralelno s zavornim železom a drsalni locen b, kateri je le tako dolg, da, če je njegov notranji del b_2 naslonjen na nastavek a_4 zavornega železa a, ne ovira zavornemu železu a premikanje v notranjost okrova, dokler zadene zunanji rob a_2 njegovega izrezka ob vodilno spojko g. Na stručju 6 (pod. 3) okrova f, v kojem ležita premično vratila j in j_1 , tičita dvigalno kolesce h in zobato kolesce i, katera sta med seboj trdno spojena. V zobce kolesca i segate pod pritiskom vzmeti m in o (podoba 1) zapinjači l in n. Zapinjača l je na okrovu f rahlo premično in tako pritrjena, da se njen zob l_1 upire proti enemu od zobcev kolesca i če bi se skušalo isto v smeri strmega dela njegovih zobcev sukati, tako da zabranjuje na ta način sukanje kolesca i v omenjeni smeri. Če pa se suče kolesce i v nasprotni smeri, se pusti vsled oblike zobcov tega kolesca odrivati iz svoje lege, tako da v tem slučaju kolescu i ne zabranjuje sukanja. Zapinjača n pa je na vzvodu d vratila j rahlo premično pritrjena in se opira njen zob n_1

proti strmemu delu enega od zobcov kolesca i tako, da če se premakne vzvod d v smeri proti strmimi deli zobcov kolesca i, potegne kolesce i v isti smeri seboj, medtem ko ostane kolesce i mirno, če se premakne vzvod d v nasprotni smeri zopet nazaj, ker se zapiravača n vsled oblike zobcov kolesca i v tej smeri od zobcov tega kolesca i odrivana, istim izogiblje. Eden od zobov kolesca h sega vedno proti nastavku e_1 zapaha e (podoba 1). Zapah e je v ključavnici tako nameščen, da leži njega gornji del v vodilnem nastavku g_1 , doljni del pa v vodilni stružnici p, ter se da lahko navzgor in navzdol premikati. V normalni legi ga tišči vzmet r, koja je nameščena na njegovem doljnem delu in se upira na eni strani ob vzdoljni del stružnice p, na drugi pa ob gumb s, tako daleč navzdol, da pride njegov gornji del 1a toliko pod drsalnim locnom b ležati, da ga ne ovira v premikanju. Če pa se dvigalno kolesce h zasučje za nekoliko (v danem primeru za 30°) v smeri strme strani svojih zobov, potisne zob h_1 , kateri leži ravno pod nastavkom e_1 zapaha e prevladujoč zavito vzmet r, zapah e iz svoje normalne lege 1a v lego 2a (podoba 1) to je tako daleč, da pride njegov gornji del v izrezek drsalnega locna b i sicer med vnanji rob b_1 izrezka in pa vodilno spojko g_1 (podoba 2) ter vzame tako v tej legi drsalnemu locnu b možnost premikanja.

Ako se povodom zapiranja vrat pritiske kljuka v (podoba 3) katera se nahaja na znotranji strani vrat, navzdol, se zasučje nje robati konec, kateri tiči v štirioglati odprtini k (podoba 1) vratila j in s tem tudi vratilo j v nasprotni smeri kazalca ure. Z vratilom j pa se premakne tudi njegov vzvod d v navedeni smeri in pomakne, pritiskajoč na notranji rob a_3 zavornega železa a, prevladujoč vzmet t, zavorno železo a tako daleč v notranjost okrova f da zadene vnanji rob a_2 zavornega železa a ob vodilno spojko g, katera mu zabranjuje nadaljno premikanje v tej smeri.

Ker je razdalja od vnanjega roba a_2 izrezka zavornega železa a pa do vodilne spojke g tako velika, da se mora vzvod d n. pr za 30° premakniti, da potisne zavorno železo a tako daleč, da zadene vnanji rob a_2 njegovega izrezka ob vodilno spojko g, se morata istočasno z vzvodom d tudi kolesca h in i za 30° v nasprotni smeri kazala ure zasukati, kajli zapiravača n, katera je na vzvodu d rahlo premično pritrjena, se pod pritiskom vzmeti o opira proti strmemu delu enega od zobcov kolesca i in potegne tako kolesce i in z istim spojeno kolesce h seboj.

Povodom sukanja kolesca h za 30° , se premaknejo seveda tudi vsi zobje tega kolesca v navedeni smeri za 30° in mora vsled tega zob h_1 , kateri je ležal ob trenutku, ko se je počelo sukanje kolesca h tik pod nastavkom e_1 zapaha e potisniti nastavek e_1 in s tem cel zapah e iz lege 1 odnosno 1a v lego 2 odnosno 2a navzgor. Tako pride gornji del zapaha e med vnanji rob b_1 izrezka drsalnega locna b in pa vodilno spojko g_1 (podoba 2) ležati.

Vrata se, kakor obično pri zapiranju, istočasno s pritiskom na no'ranjo kljuko (v) potegnejo k sebi (zaprejo), nakar se kljuka (v) spusti. V trenutku, ko se kljuka v spusti, se ista pod pritiskom zavite vzmeti u dvigne v normalno lego. Z dviganjem kljuke v se pa suče nje robati konec, kateri tiči v štirioglati odprtini k (podoba 1) vratila j in s tem tudi vratilo j in pa na njem pritrjen vzvod d v smeri kazalca ure v normalno lego, medtem ko ostaneta kolesca h in i mirna, kajti zob h_1 zapiravače 1, katera je na okrovu f rahlo premično pritrjena, se opira pod pritiskom vzmeti m proti strmemu delu enega od zobcov kolesca i in mu ne pripušča sukanja v smeri kazalca ure, medtem ko se zapiravača n, katera je na vzvodu d rahlo premično pritrjena, vsled oblike zobcov kolesca i povodom premikanja vzvoda d v normalno lego, cd zobcov kolesca i odrivana istim izogiblje in drči brez učinka preko njih. Tako ostane tudi zapah e v legi, v katero ga je zob h_1 povodom pritiska na kljuko v dvignil in ga drži v tej legi še nadalje (3_2 v podobi 1).

Ako skuša nekdo sedaj vrata od zunanje strani odpreti, se mu to ne posreči, kajti kljuka v_1 je nepremična. Pritisk na kljuko v_1 bi moral povzročiti slično kakor pri kljuki v, premikanje vrtila j, in s tem seveda tudi na njem pritrjenega vzvoda c. Ker bi pa pri navedenem premikanju imel vzvod c pritiskaje na notranji rob b_2 izrezka drsalnega locna b potegniti drsalni locen b seboj, temu pa ovira premikanje zapah e, kateri leži pred vnanjim robom b_1 izrezka drsalnega locna b, je vsako premikanje vzvoda c, vratila j in s tem seveda tudi kljuke v_1 isključena.

Od znotranje strani pa se seveda povodom enostavnega pritiska na kljuko v vsak čas lahko vrata odprejo.

Pri pritisku na kljuko v povodom odpiranja vrat od znotranje strani, se na že opisan način zasučje poleg vratila j, vzvoda d in kolesca i tudi dvigalno kolesce h v nasprotni smeri kazalca ure, vsled česar se zob h_1 kolesca h, katero je dospelo povodom zapiranja vrat v lego 3_1 , pomakne za 30° naprej v lego 3_2 in ispusti ob tej priliki nastavek e_1

zapaha e, katerega je tiščal navzgor, vsled česar pohiti zapah e pod pritiskom vzmeti r navzdol v normalno lego, medtem ko se prihodnji zob kolesa h, kateri se je povodom zapiranja vrat pomaknil iz lege 3 v lego 3₁, pomakne zopet za 30° naprej in pride na mesto zoba h₁ tik pod nastavek e₁ ležati. Ker se je pri navedenem premikanju zapaha e v normalno lego njega gornji del za toliko navzdol pomaknil, da ne leži več pred zunanjim robom izrezka b₁ drsalnega locna b in se poslednji sedaj lahko premika, zamore sedaj oseba, katera je šla iz sobe z lahkoto na običen način za seboj zapreti vrata, ter jih seveda potem ob vsakem času na običen način s pritiskom na kljuko v₁ odpreti, dokler se niso vrata zopet s pritiskom na notranjo kljuko v zaprla. kajti vzvod c zamore sedaj z lahkoto, pritiskajoč na znotranji rob b₂ drsalnega locna b potisniti drsalni locen b proti notranjosti okrova f, ob kateri priliki premakne, pritiskajoč s svojim notranjim delom b₂ na nastavek a, zavornega železa a tudi zavorno železo a tako dalec v notranjost okrova f, da zadene zunanji rob a njegovega izrezka ob vodilno spojko g, kar je potrebno, če se hočejo vrata odpreti ali zapreti.

Zahtevki:

1) Ključavnica s samotvornim zapahom označena s tem, da se z enostavnim pritiskom na kljuko (v) na zaželjeni strani vrat, povodom zapiranja istih zapehne polom zapaha (e) kljuka (v₁) katera se nahaja na drugi strani vrat, tako da je od trenutka, ko so se vrata zaprla, nemogoče ista od nasprotni strani odpreti, medtem ko se iz iste strani vsak čas zopet z enostavnim pritiskom na kljuko (v) lahko odprejo, ter se tem povodom premakne zapah (e) navzdol, vsled česar se kljuka (v₁) na nasprotni strani zopet odpehne, tako da je od tega trenutka mogoče vrata zopet z enostavnim pritiskom na nasprotni strani zapreti in odpreti, dokler so se s pritiskom na notranjo kljuko (v) zopet zaprla in se tako zunanja kljuka (v₁) zopet zapehnila.

2) Ključavnica s samotvornim zapahom po zahtevku 1) označena z dvigalnim kolesom

(h) katero ima ravno število zobov (3) in se pod pritiskom na določeno kljuko (v) s pomočjo zobatega kolesca (i) in zapinjače (n) koja sega v zobce poslednje omenjenega kolesca (i) in je na vzvodu (d) vratila (j) rahlo premično pritrjena zasuče vedno v eni določeni smeri za polovico razdalje dveh zobov naprej, tako da je treba kljuko (v) dvakrat pritisniti, da pridejo zobovi na mesto, kjer so se nahajali njih prednjiki povodom prvega pritiska na kljuko (v) na koji način se doseže, da dvigne eden od zobov (3) dvigalnega kolesca (h) kateri sega ob času ravno pod nastavek (e₁) zapaha (e), pri premikanju za prvo polovico razdalje dveh zobov (3₂) zapah (e) navzgor in ga drži v tej legi toliko časa, da se povzroči nadaljno pomikanje za drugo polovico omenjene razdalje (3₂) povodom katerega pomikanja se zob (3₂) oddalji od nastavka (e₁) zapaha (e) vsled česar se isti pod pritiskom vzmeti (r) premakne zopet navzdol v normalno lego, v kateri ostane toliko časa, da ga pri ponovnem pritisku na kljuko (v) prihodnji zob zopet dvigne i t. d.

3) Ključavnica s samotvornim zapahom po zahtevku 1) označena a) s zavornim železom (a) katero nosi na zadnjem delu en nastavek (a₁) in b) z drsalnim locnom (b) kateri leži paralelno premikajoče s zavornim železom (a) tako, da se zavorno železo lahko neovirano premika, da pa drsalni locen (b) če se pomakne v smeri proti nastavku (a₁) zavornega železa (a) zadene ob istega in potegne zavorno železo (a) seboj. Premikanje drsalnega locna se lahko onemogoči s tem, da se zapah (e) za toliko navzgor potisne, da pride njega gornji del med vodilno spojko (g₁) in zunanji rob (b₁) izrezka drsalnega locna (b).

4) Ključavnica s samotvornim zapahom po zahtevku 1) označena z vratili (j in j₁) katera sta v ključavnici tako nameščena, da se lahko vsak za sebe suče in da se vsled tega zunanja kljuka (v₁) ne premika če se pritisne na notranjo (v) in obratno.

